

ЛОГОРСКИ ЖИВОТ ПОСЛЕ РАТА

Интересантна животна прича господина Драгослава Ђорђевића из Калифорније, описана у књизи "Преко гора и мора", сачињена од разговора са писцем Милошем Јевтићем.

Према Женевској конвенцији, ратни заробљеници се морају држати на територији која је ван ратних операција. Ми тада нисмо знали да је велика руска офанзива већ узела залет према западу. У транспорту је било 1450 људи.

Из Оснабрика смо кренули возом према Берлину. У Хитен смо стигли после три дана, негде око другог јануара 1945. године. У Хитену смо затекли једну групу српских официра заробљеника који су доведени пре нас из неких логора. Логор Хитен је био огроман и пун заробљеника разних националности. Највише је било Руса. Ту смо остали до 30. јануара, када нам је командант логора, немачки мајор, иначе професор и директор гимназије, саопштио да ћемо истог дана отићи пешке на запад, јер се приближавају руске трупе које већ опседају Берлин. Већ неколико дана и ноћис мо слушали артиљеријске експлозије. Мајор је рекао да ћемо за који дан бити транспортовани возом.

Прорицање немачког команданта логора се није остварило. Кретали смо се од Новог Штетина ка Штетину, у чијој близини смо се превезли преко реке Одре, па смо продужили ка Шверингу. Ту смо се после 55 дана ходања, укрцали у воз и били транспортовани у логор Зандбостел код Бремена. Прешли смо пешке око 600 километара. Стари официри рекоше да је било теже него преко Албаније. Кретали смо се само дању, и то само споредним путевима. Ноћис мо проводили по великим амбарима пуним сламе. При крају дневног кретања добијали смо по један оброк куване топле хране, као и хлеб, ако нам је следовао тог дана. Били смо прљави, али углавном здрави. Хладноћа нас је очеличила, те смо све до краја марта добро подносили тегобе кретања.

Кад стигосмо у Зандбостел, наш последњи логор, у баруштинама, Тојфелмор, легах на даске троспратног кревета и зајауках од болова. Кости су ме болеле, па нисам могао да лежим ни на једној страни тела више од пола сата. А лежали смо на голим даскама, само покривени ћебетом које смо носили са собом.

Логор се састојао од заробљеника различитих нација: Руса, Француза, Срба,

Драгослав Ђорђевић је рођен 1910. године у Обреновцу. Основну школу је завршио у Ваљеву, а гимназију је учио у Београду, Јагодини, Параћину и Ђуприји. Нижу школу Војне академије завршио је у 55. класи, а Вишу школу Војне академије у 37. класи.

Обављао је разне војне дужности. Тако је пред априлски рат 1941. године био - као капетан прве класе - генералштабни приправник у Саобраћајном одељењу Главног генералштаба.

За време Другог светског рата био је ратни заробљеник у Немачкој. По завршетку рата одбио је да се врати у отаџбину, не желећи да прихвати нови поредак. Године 1949. уселио се у Сједињене Америчке Државе. Радио је, у почетку, разне послове, да би се запослио као наставник - на Војном институту за стране језике у Монтереју, где је био и шеф Катедре српско-хрватског одељења. У међу-времену је дипломирао и магистрирао историју на Сан Хозе државном универзитету у Калифорнији.

Објавио је много текстова о српској историји, као и више књига, како уџбеника, тако и стручних радова, међу осталима и "На раскрсници 1941.", која је објављена на српском и енглеском језику.

Драгослав Ђорђевић је годинама у првим редовима борбе за српска национална питања.

Италијана и других. Било је око 20.000 људи. Недељу дана пре ослобођења, немачке СС трупе довезоше око 2000 затвореника из концентрационог логора. По обличјус у били људи, али ужасно мршави, сама кожа и кости. Долазили су вагонетима Пољске железнице, коју су Немци звали Пустински експрес. Ти несрећни људи, одевени у некакве пругасте пеленгире са бројевима на грудима и леђима, умирали су на наше очи, и то десетинама. Читави редови мртваца су седели пред баракама и нико их данима није уклањао.

Само војничка дисциплина, немачка коректност и сарадња са најстаријим официрима спасли су овај логор од епидемије, хаоса и великих страдања. Савезничка артиљерија тукла је преко логора, авиони су бомбардовали немачке градове... Понека граната је пала и у наш логор. Два пољска официра су погинула у априлу. Немци стражари и они из администрације логора су стрепили као и ми, али нико није помишљао на бекство. Цела Немачка је била несигурна.

Ми смо очекивали савезничку војску. Француски пуковник, који се прогласио за команданта логора, послао је два официра ка енглеским трупима, које су се споро приближавале. Официри су се вратили са поруком од Енглеза да чекамо њихове јединице. Међутим, ми смо се бојали заразе и није нам се чекало.

У логор је 29. априла утрчао један млад енглески војник, са пушком у руци и под пуном опремом једног пешака. Око њега се одмах окупише Јевреји који су говорили енглески, и почеше да вичу: "Готово је! Слободни смо!"

Саветовано нам је да останемо у логору, али смо могли да излазимо из њега кад желимо. Почео је наш нови, слободни живот. Ја сам често излазио ван логора. Са покојним Драгим Димитријевићем, у једној напуштеној немачкој кући, нашао сам две четке за ципеле, па, пошто сам своје изгубио, узео сам их као свој "ратни плен". Једна је била за црне, а друга за браон ципеле.

Убрзо су Енглези раселили овај логор и почела је репатријација. Сви су пошли кући, али Срби и Пољаци не. Нисмо желели да идемо под комунистичку власт. Нас су Енглези преселили у Ферде, лепо месташце у Вестфалији. Немачко становништво је било избачено из

својих кућа, које су дали нама, са свим намештајем. Ту смо остали годину дана.

Путовали смо по Немачкој и видели тешко разорене градове, мостове, цркве, железничке станице. Све је било ужасно порушено, али баш све. Једино су села остала ноштећена. Народ је био утучен, нарочито по градовима. Гладовали су и умирали од глади и болести. Ми смо добијали храну од савезничких окупационих трупа, наравно по одређеном списку. Свега је било довољно, сем хлеба.

Са изузетком Француза, сви су били за Тита и нису нас трпели. Често су нас хапсили, јер смо им се одупирали. Били смо добро војнички организовани, под командом најстаријег генерала (армијског) Димитрија Живковића. Он је ишао свој штаб у Боргхорсту који се звао Команда Краљевске југословенске војске у Западној Немачкој. Савезничке окупационе власти су признавале ову нашу команду, пошто им је то знатно олакшало рад у окупираној и разореној Немачкој. Било је више логора бивших ратних заробљеника и сваки од њих је имао по једног нашег официра као команданта. Титовци су покушавали да продру у те наше логоре и да их разбију, али у томе нису имали успеха. Војници, подофицири и грађанска лица су слушали наређења наших официра. Имали смо и своју, пушкама наоружану полицију. Живот по логорима је био потпуно организован. Имали смо курсеве за стране језике, предавања и фудбалске клубове. Светислав Ваљаревић, капетан, познати фудбалер, организовао је клуб, Бели орлови и тај тим је био један од најбољих у Западној Немачкој.

У Боргхорсту су нас посетили краљ Петар други и, после њега, комунистички официри. Краљ је дошао у пратњи енглеских официра, а и сам је био у њиховој униформи. Одржао нам је говор, али у њему нам ништа није рекао сем да чврсто верује да ће се прилике ускоро средити и да ћемо отићи кући. Разочарао нас је.

Титови официри, декорисани црвеним звездама петокракама, питали су нас: "Признајете ли Тита и хоћете ли да се вратите кући?" Сем

Наставак на страни 25.